EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 29.3.2021.
COM(2021) 164 final

2021/0087 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, ar ko Lietuvas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Padomes Regulā (ES) 2020/672 ("*SURE* regula") ir noteikts tiesiskais regulējums Savienības finansiālās palīdzības sniegšanai dalībvalstīm, kurās ir vai kurām draud nopietni ekonomikas traucējumi, ko izraisījis Covid-19 uzliesmojums. Atbalsts saskaņā ar *SURE* galvenokārt paredzēts, lai finansētu saīsināta darba laika shēmas vai līdzīgus pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt darba ņēmējus un pašnodarbinātas personas un tādējādi samazināt bezdarbu un ienākumu zudumu, un kā papildu finansējums dažiem ar veselību saistītiem pasākumiem, jo īpaši darba vietā.

Padome 2020. gada 25. septembrī piešķīra Lietuvai finansiālo palīdzību, lai papildinātu valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģētu uz uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem.

Lietuva 2021. gada 11. martā iesniedza jaunu lūgumu par Savienības finansiālo palīdzību saskaņā ar *SURE* regulu.

Saskaņā ar *SURE* regulas 6. panta 2. punktu Komisija ir apspriedusies ar Lietuvas iestādēm, lai pārbaudītu, vai pēkšņi un būtiski pieaug faktiskie un plānotie izdevumi, kuri tieši saistīti ar Lietuvas īstenotiem darba tirgus pasākumiem un kurus ir izraisījusi Covid-19 pandēmija. Konkrēti – pieaugošie izdevumi, saistībā ar kuriem tiek lūgta papildu finansiālā palīdzība, attiecas uz šādiem esošiem pasākumiem, kas minēti Padomes Īstenošanas lēmumā (ES) 2020/1350:

(a) shēma subsīdiju izmaksai darba devējiem, lai segtu aplēstās algas par katru nodarbināto, kurš atrodas dīkstāvē. Līdz 2021. gada 1. janvārim darba devējs varēja izvēlēties, vai izmantot subsīdijas, lai segtu 70 % no algas, taču, maksimums, 1,5 minimālo algu apmērā, vai 90 % no algas (100 % darbiniekiem vecumā no 60 gadiem), taču, maksimums, minimālās algas apmērā. No 2021. gada 1. janvāra darba devējs var saņemt subsīdijas, lai segtu 100 % no algas, taču, maksimums, 1,5 minimālo algu apmērā. Darba devējiem, kas ir piedalījušies shēmā, ir jāsaglabā vismaz 50 % no saviem darbiniekiem vismaz trīs mēnešus pēc darba samaksas subsīdiju shēmas beigām;

(b) shēma subsīdiju izmaksai darba ņēmējiem, kas atgriežas darbā no dīkstāves, ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc atgriešanās darbā. Subsīdijas maksimālais apjoms ir minimālā alga vai divkārša minimālā alga atkarībā no darba devēja veiktās saimnieciskās darbības, pirmajā un otrajā mēnesī pēc atgriešanās izmaksāto subsīdiju summa varētu sasniegt 100 % no darbinieka algas, trešajā un ceturtajā mēnesī – 50 % un piektajā un sestajā mēnesī – 30 %. Minētās subsīdijas var uzskatīt par pasākumu, kas ir līdzīgs Regulā (ES) 2020/672 minētajām saīsināta darba laika shēmām, jo to mērķis ir sniegt ienākumu atbalstu darba ņēmējiem un palīdzēt saglabāt esošās darba attiecības;

(c) pabalsti pašnodarbinātajiem, tostarp pašnodarbinātajiem, kuri veic lauksaimniecisku darbību lauksaimniecības uzņēmumā vai lauku saimniecībā, kas sastāv no vismaz četrām ekonomiskā lieluma vienībām. 2020. gadā pabalsta summa bija 257 EUR un tika izmaksāta karantīnas un valsts ārkārtas situācijas periodā un nākamajos divos mēnešos. 2021. gadā pabalsta summa sasniedz 260 EUR, un to izmaksā karantīnas un valsts ārkārtas situācijas periodā un vienu mēnesi pēc tam. Pabalstus

pašnodarbinātajiem var uzskatīt par saīsināta darba laika shēmai līdzīgu pasākumu, kā minēts Regulā (ES) 2020/672, jo to mērķis ir aizsargāt pašnodarbinātos vai līdzīgu kategoriju darba ņēmējus no ienākumu samazināšanās vai zaudēšanas.

Lietuva sniedza Komisijai attiecīgo informāciju.

Ņemot vērā pieejamos pierādījumus, Komisija ierosina Padomei pieņemt īstenošanas lēmumu par finansiālas palīdzības piešķiršanu Lietuvai saskaņā ar *SURE* regulu, lai atbalstītu iepriekš minētos pasākumus.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šis priekšlikums pilnībā atbilst Padomes Regulai (ES) 2020/672, saskaņā ar kuru priekšlikums ir iesniegts.

Šis priekšlikums papildina citu Savienības tiesību instrumentu, ar ko sniedz atbalstu dalībvalstīm ārkārtas situācijās, proti, Padomes Regulu (EK) Nr. 2012/2002 (2002. gada 11. novembris), ar ko izveido Eiropas Savienības Solidaritātes fondu (ESSF) ("Regula (EK) Nr. 2012/2002"). Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/461, ar ko groza minēto instrumentu, lai paplašinātu tā tvērumu, iekļaujot tajā nozīmīgas ārkārtas situācijas sabiedrības veselības jomā un nosakot konkrētas darbības, par kurām var saņemt finansējumu, tika pieņemta 30. martā.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Priekšlikums ir daļa no to pasākumu klāsta, kuri izstrādāti, reaģējot uz pašreizējo Covid-19 pandēmiju, piemēram, Investīciju iniciatīva reaģēšanai uz koronavīrusu, un tas papildina citus instrumentus, kas atbalsta nodarbinātību, piemēram, Eiropas Sociālo fondu un Eiropas Stratēģisko investīciju fondu (ESIF)/programmu *InvestEU*. Izmantojot aizņēmumus un aizdevumus šajā konkrētajā Covid-19 uzliesmojuma gadījumā, lai atbalstītu dalībvalstis, šis priekšlikums kalpo par otro aizsardzības līniju, lai finansētu saīsināta darba laika shēmas un līdzīgus pasākumus, palīdzot aizsargāt darbvietas un līdz ar to darbiniekus un pašnodarbinātās personas pret bezdarba risku.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Šā instrumenta juridiskais pamats ir Padomes Regula (ES) 2020/672.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Priekšlikumu pieņem pēc dalībvalsts lūguma, un tas apliecina Eiropas solidaritāti, sniedzot Savienības finansiālo palīdzību pagaidu aizdevumu veidā dalībvalstij, kuru skāris Covid-19 uzliesmojums. Šī finansiālā palīdzība kā otrā aizsardzības līnija palīdz pagaidu kārtā finansēt valdību palielinātos publiskos izdevumus saīsināta darba laika shēmu un līdzīgu pasākumu jomā, lai palīdzētu tām aizsargāt darbvietas un līdz ar to darbiniekus un pašnodarbinātās personas pret bezdarba un ienākumu zaudēšanas risku.

Šāds atbalsts palīdzēs skartajiem iedzīvotājiem un mazinās pašreizējās Covid-19 krīzes tiešo sociālo un ekonomisko ietekmi.

- **Proporcionalitāte**

Priekšlikums ir saskaņā ar proporcionalitātes principu. Tas nepārsniedz instrumenta mērķu sasniegšanai nepieciešamo.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Tā kā priekšlikums ir sagatavots steidzami, lai Padome to varētu pieņemt laicīgi, apspriešanās ar ieinteresētajām personām nav notikusi.

- **Ietekmes novērtējums**

Priekšlikuma steidzamības dēļ ietekmes novērtējums nav veikts.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Komisijai vajadzētu būt iespējai slēgt līgumus par aizņēmumiem finanšu tirgos, lai tos tālāk aizdotu dalībvalstij, kas lūdz finansiālu palīdzību saskaņā ar *SURE* instrumentu.

Papildus dalībvalstu garantiju sniegšanai regulējumā ir iestrādāti arī citi aizsardzības pasākumi, lai nodrošinātu shēmas finansiālo stabilitāti:

- stingra un piesardzīga pieeja finanšu pārvaldībai;
- aizdevumu portfeļa izveide, kas ierobežo koncentrācijas risku, ikgadējos riska darījumus un pārmērīgus riska darījumus atsevišķās dalībvalstīs, vienlaikus nodrošinot pietiekamus resursus tām dalībvalstīm, kurām tas visvairāk nepieciešams, un
- iespējas refinansēt parādu.

2021/0087 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar kuru groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, ar ko Lietuvas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2020/672 (2020. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*) pēc Covid-19 uzliesmojuma[1], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) Pēc 2020. gada 7. augustā saņemtā Lietuvas lūguma Padome 2020. gada 25. septembrī piešķīra Lietuvai finansiālo palīdzību aizdevuma veidā, kura maksimālais apmērs ir 602 310 000 EUR un maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi, lai papildinātu valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģētu uz uzliesmojuma sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem.

(2) Aizdevums bija paredzēts tam, lai finansētu saīsināta darba laika shēmas un līdzīgus pasākumus, ko pieņēmusi Lietuva un kas minēti Padomes Īstenošanas lēmumā (ES) 2020/1350[2].

(3) Covid-19 uzliesmojums vēl aizvien imobilizē būtisku darbaspēka daļu Lietuvā. Tā rezultātā joprojām pēkšņi un ievērojami pieaug Lietuvas publiskie izdevumi saistībā ar pasākumiem, kas minēti Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta a) un b) punktā.

(4) Covid-19 uzliesmojumam un ārkārtas pasākumiem, kurus Lietuva īstenoja 2020. un 2021. gadā, lai ierobežotu slimības uzliesmojumu un tā sociālekonomiskās un ar veselību saistītās sekas, bija un vēl aizvien ir dramatiska ietekme uz publiskajām finansēm. Saskaņā ar Komisijas 2020. gada rudens prognozi bija sagaidāms, ka Lietuvas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds līdz 2020. gada beigām būs attiecīgi 8,4 % un 47,2 % no iekšzemes kopprodukta (IKP). Tiek prognozēts, ka Lietuvas vispārējās valdības budžeta deficīts un parāds 2021. gadā būs attiecīgi 6,0 % un 50,7 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2021. gada ziemas starpposma prognozi tiek prognozēts, ka Lietuvas IKP 2021. gadā palielināsies par 2,2 %.

(5) Lietuva 2021. gada 11. martā lūdza Savienības papildu finansiālo palīdzību 354 950 000 EUR apmērā, lai turpinātu papildināt 2020. un 2021. gadā īstenotos valsts centienus novērst Covid-19 uzliesmojuma ietekmi un reaģēt uz uzliesmojuma

[1] OV L 159, 20.5.2020., 1. lpp.

[2] Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2020/1350 (2020. gada 25. septembris), ar ko Lietuvas Republikai saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672 piešķir pagaidu atbalstu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā pēc Covid-19 uzliesmojuma (OV L 314, 29.9.2020., 35. lpp.).

sociālekonomiskajām sekām darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem. Tas jo īpaši attiecas uz 6.–8. apsvērumā izklāstītajiem pasākumiem.

(6) Ar 2020. gadā grozīto[3] 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likumu Nr. XII-2470", kas minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta a) punktā, Lietuva ieviesa shēmu subsīdiju izmaksai darba devējiem, lai segtu aplēstās algas par katru nodarbināto, kurš atrodas dīkstāvē; minētā shēma ir atbalsts valsts ārkārtas situācijas vai karantīnas laikā. Līdz 2021. gada 1. janvārim darba devējs varēja izvēlēties, vai izmantot subsīdijas, lai segtu 70 % no algas, taču, maksimums, 1,5 minimālo algu apmērā, vai 90 % no algas (100 % darbiniekiem vecumā no 60 gadiem), taču, maksimums, minimālās algas apmērā. No 2021. gada 1. janvāra darba devējs var saņemt subsīdijas, lai segtu 100 % no algas, taču, maksimums, 1,5 minimālo algu apmērā. Darba devējiem, kas ir piedalījušies shēmā, ir jāsaglabā vismaz 50 % no saviem darbiniekiem vismaz trīs mēnešus pēc darba samaksas subsīdiju shēmas beigām.

(7) Saskaņā ar 2020. gadā grozīto 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likumu Nr. XII-2470", kas minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta a) punktā, subsīdijas tika maksātas arī darba ņēmējiem, kuri atgriežas darbā no dīkstāves[4], ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc atgriešanās darbā. Subsīdijas maksimālais apjoms ir minimālā alga vai divkārša minimālā alga atkarībā no darba devēja veiktās saimnieciskās darbības, pirmajā un otrajā mēnesī pēc atgriešanās izmaksāto subsīdiju summa varētu sasniegt 100 % no darbinieka algas, trešajā un ceturtajā mēnesī – 50 % un piektajā un sestajā mēnesī – 30 %. Minētās subsīdijas var uzskatīt par pasākumu, kas ir līdzīgs Regulā (ES) 2020/672 minētajām saīsināta darba laika shēmām, jo to mērķis bija sniegt ienākumu atbalstu darba ņēmējiem un palīdzēt saglabāt esošās darba attiecības.

(8) Iestādes ir ieviesušas arī pabalstus pašnodarbinātajiem, tostarp pašnodarbinātajiem, kuri veic lauksaimniecisku darbību lauksaimniecības uzņēmumā vai lauku saimniecībā, kas sastāv no vismaz četrām ekonomiskā lieluma vienībām, kā minēts Īstenošanas lēmuma (ES) 2020/1350 3. panta b) punktā. Šis pasākums tika grozīts 2020. gadā[5]. 2020. gadā pabalsta summa bija 257 EUR un tika izmaksāta karantīnas un valsts ārkārtas situācijas periodā un nākamajos divos mēnešos. 2021. gadā pabalsta summa sasniedz 260 EUR, un to izmaksā karantīnas un valsts ārkārtas situācijas periodā un vienu mēnesi pēc tam. Pabalstus pašnodarbinātajiem var uzskatīt par saīsināta darba laika shēmai līdzīgu pasākumu, kā minēts Regulā (ES) 2020/672, jo to mērķis ir aizsargāt pašnodarbinātos vai līdzīgu kategoriju darba ņēmējus no ienākumu samazināšanās vai zaudēšanas.

(9) Lietuva atbilst Regulas (ES) 2020/672 3. pantā izklāstītajiem nosacījumiem finansiālās palīdzības pieprasīšanai. Lietuva ir sniegusi Komisijai atbilstošus pierādījumus par to, ka faktiskie un plānotie publiskie izdevumi kopš 2020. gada 1. februāra ir palielinājušies par 1 101 607 198 EUR sakarā ar valsts pasākumiem, kas veikti, lai novērstu Covid-19 uzliesmojuma sociālekonomisko ietekmi. Tas ir pēkšņs un būtisks pieaugums, jo tas arī saistīts ar to esošo valsts pasākumu pagarināšanu, kuri tieši

---

[3] 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 41. panta 2.-1. daļa, kurā grozījumi izdarīti ar 2020. gada 17. marta Likumu Nr. XIII-2822, 2020. gada 7. aprīļa Likumu Nr. XIII-2846, 2020. gada 4. jūnija Likumu Nr. XIII-3005 un 2020. gada 23. decembra Likumu Nr. XIV-131.

[4] 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 41. panta 2.-4. daļa, kurā grozījumi izdarīti ar 2020. gada 7. maija Likumu Nr. XIII-2822 un 2020. gada 4. jūnija Likumu Nr. XIII-3005.

[5] 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 5.-1. pants, kurā grozījumi izdarīti ar 2020. gada 17. marta Likumu Nr. XIII-2822, 2020. gada 7. aprīļa Likumu Nr. XIII-2846, 2020. gada 30. aprīļa Likumu Nr. XIII-2877 un 2020. gada 3. decembra Likumu Nr. XIV-35.

attiecas uz saīsināta darba laika shēmu un līdzīgiem pasākumiem, kas aptver ievērojamu Lietuvas uzņēmumu un darbaspēka daļu. Lietuva finansēja 144 347 198 EUR no palielinātās izdevumu summas, izmantojot Savienības fondus.

(10) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2020/672 6. pantu ir apspriedusies ar Lietuvu un pārbaudījusi faktisko un plānoto publisko izdevumu pēkšņo un būtisko pieaugumu, kas ir tieši saistīts ar saīsināta darba laika shēmām un līdzīgiem pasākumiem, kas minēti 2021. gada 11. marta lūgumā.

(11) Tādēļ būtu jāsniedz finansiāla palīdzība, lai palīdzētu Lietuvai novērst Covid-19 uzliesmojuma izraisīto smago ekonomisko traucējumu sociālekonomiskās sekas. Lēmumi par maksājumu un to daļu termiņiem, apmēru un veikšanu Komisijai būtu jāpieņem ciešā sadarbībā ar valsts iestādēm.

(12) Lietuvai un Komisijai šis lēmums būtu jāņem vērā aizdevuma līgumā, kas minēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā.

(13) Šim lēmumam nebūtu jāskar to procedūru iznākums, kuras var tikt veiktas saistībā ar iekšējā tirgus darbības traucējumiem, jo īpaši saskaņā ar Līguma 107. un 108. pantu. Tas neatbrīvo dalībvalstis no prasības saskaņā ar Līguma 108. pantu ziņot Komisijai par potenciālajiem valsts atbalsta gadījumiem.

(14) Lietuvai būtu regulāri jāinformē Komisija par plānoto publisko izdevumu īstenošanu, lai Komisija varētu novērtēt, cik lielā mērā Lietuva ir izpildījusi minētos izdevumus.

(15) Lēmums par finansiālās palīdzības sniegšanu ir pieņemts, ņemot vērā Lietuvas esošās un gaidāmās vajadzības, kā arī finansiālās palīdzības pieprasījumus saskaņā ar Regulu (ES) 2020/672, kurus jau iesniegušas vai plāno iesniegt citas dalībvalstis, vienlaikus piemērojot vienlīdzīgas attieksmes, solidaritātes, samērīguma un pārredzamības principus,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350 groza šādi:

(1) lēmuma 2. pantu groza šādi:

(a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Savienība dara pieejamu Lietuvai aizdevumu, kura maksimālais apmērs ir 957 260 000 EUR. Aizdevuma maksimālais vidējais termiņš ir 15 gadi.”;

(b) panta 4. punktu aizstāj ar šādu:

“4. Pirmo daļu izmaksā pēc tam, kad stājies spēkā aizdevuma līgums, kas paredzēts Regulas (ES) 2020/672 8. panta 2. punktā. Visas turpmākās daļas izmaksā saskaņā ar šāda aizdevuma līguma noteikumiem vai – attiecīgā gadījumā – pēc tam, kad stājies spēkā minētā līguma papildinājums vai grozīts aizdevuma līgums, kas noslēgts starp Lietuvu un Komisiju.”;

(2) lēmuma 3. pantu aizstāj ar šādu:

“*3. pants*

Lietuva var finansēt šādus pasākumus:

(a) algu subsīdijas dīkstāves laikā, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 41. pantā, kurā grozījumi izdarīti 2020. gadā;

(b) algu subsīdijas pēc dīkstāves, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 41. pantā, kurā grozījumi izdarīti 2020. gadā;

(c) pabalstus pašnodarbinātajiem, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 5.-1. pantā, kurā grozījumi izdarīti 2020. gadā;

(d) pabalstus pašnodarbinātajiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecību, kā noteikts 2016. gada 21. jūnija "Nodarbinātības likuma Nr. XII-2470" 5.-2. pantā, kurā grozījumi izdarīti 2020. gadā.";

(3) lēmuma 4. pantu aizstāj ar šādu:

"*4. pants*

1. Lietuva informē Komisiju līdz 2021. gada 30. martam un pēc tam ik pēc sešiem mēnešiem par plānoto publisko izdevumu īstenošanu līdz brīdim, kad šie plānotie publiskie izdevumi ir pilnībā īstenoti.

2. Ja 3. pantā minēto pasākumu pamatā ir plānotie publiskie izdevumi un uz tiem attiecas īstenošanas lēmums, ar ko groza Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/1350, Lietuva 6 mēnešu laikā pēc minētā lēmuma pieņemšanas un pēc tam ik pēc 6 mēnešiem informē Komisiju par plānoto publisko izdevumu īstenošanu līdz brīdim, kad šie plānotie publiskie izdevumi ir pilnībā īstenoti.".

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Lietuvas Republikai.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs